

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Kompetensförsörjning för innovation

Lina Bjerke

Docent, Nationalekonomi, Internationella Handelshögskolan i Jönköping

lina.bjerke@ju.se

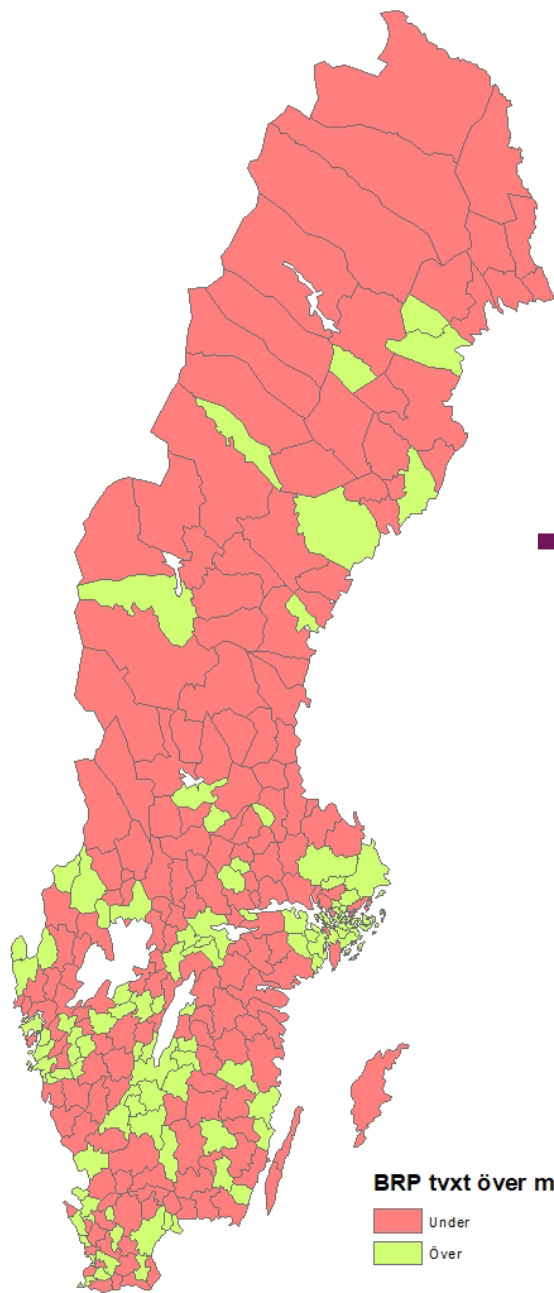
ESBRI Webinarum 11:e november 2025

ÖVERGRIPANDE SYFTE

Hur påverkar dessa teknologiskiften landsbygdernas kompetensbehov och kompetenstillgång?

- Vilka effekter har detta på efterfrågan på arbetskraft och hur kan man lösa utmaningar relaterat till detta?
- Utifrån olika platser strukturer, undersöka förutsättningar att attrahera kompetens både från den lokala arbetsmarknaden och från en bredare geografisk arbetsmarknad.

Bakgrund

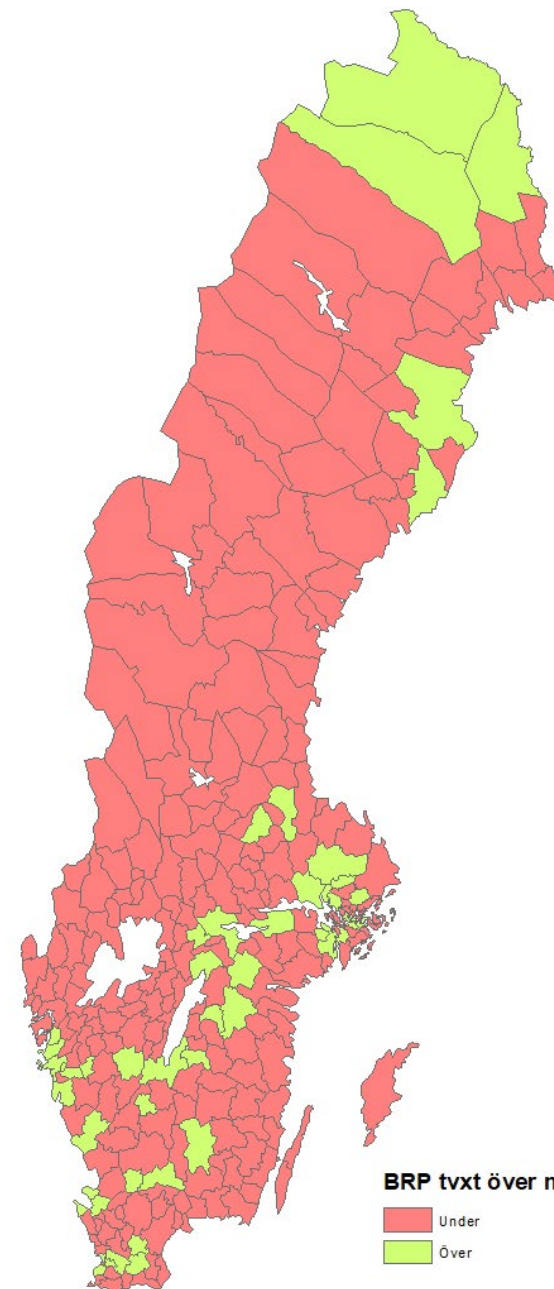

BRP tvxt över medel 1993-2003

Under
Över

*Halvering av antalet kommuner
med en tillväxt över medel av
Sveriges alla kommuner.*

BRP tvxt över medel 2012-2020

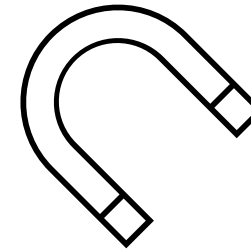
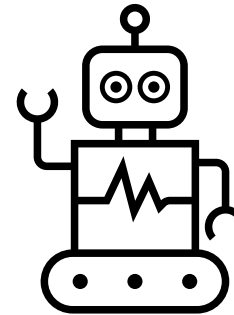
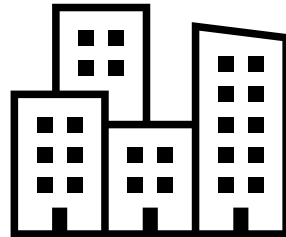
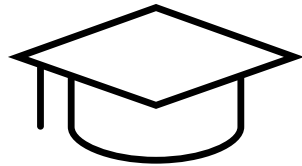
Under
Över

“Regional inequality is proving too politically dangerous to ignore”

– *The Economist*, 17 December 2016

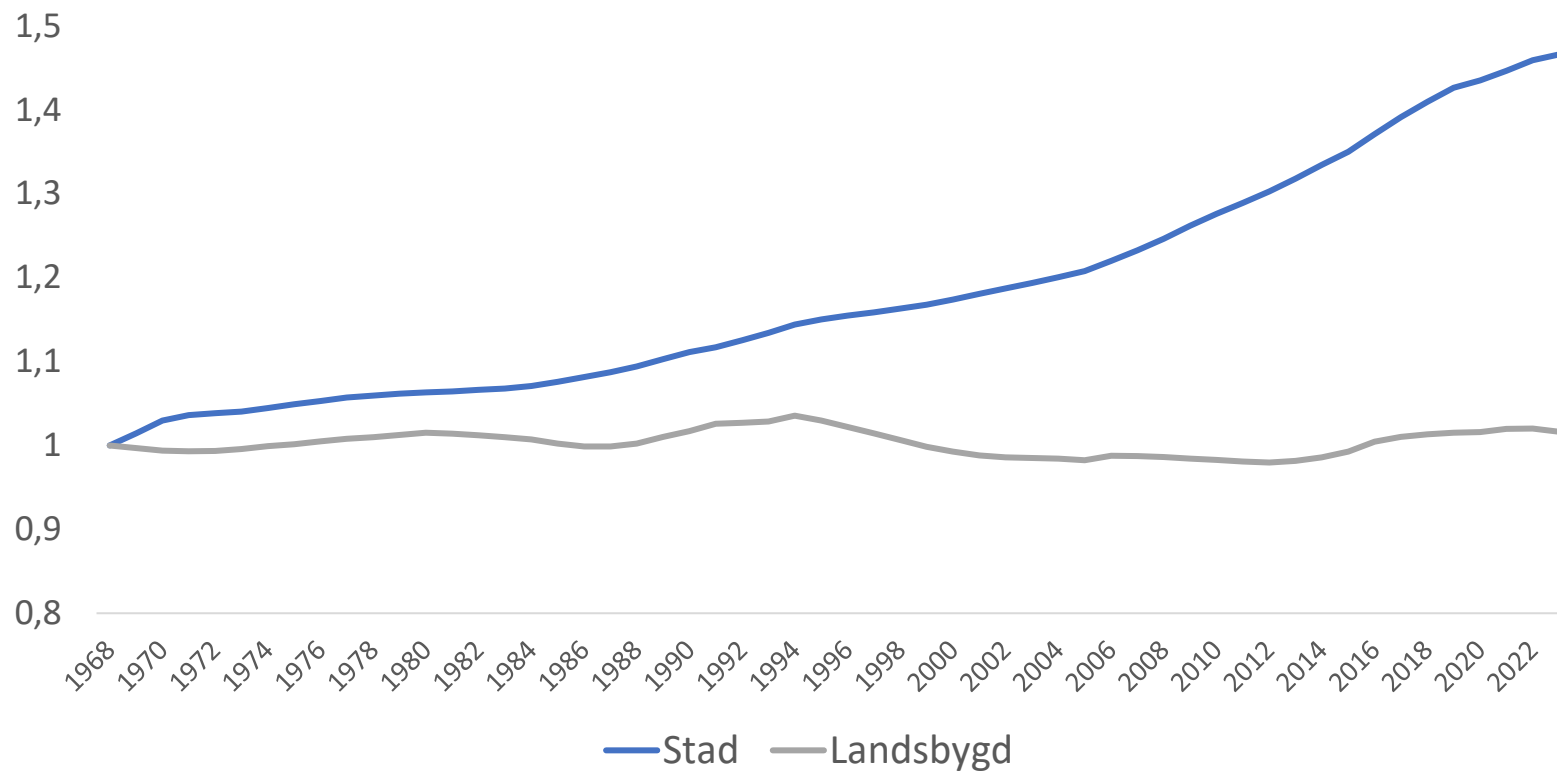
Makrotrender och mikropåverkan

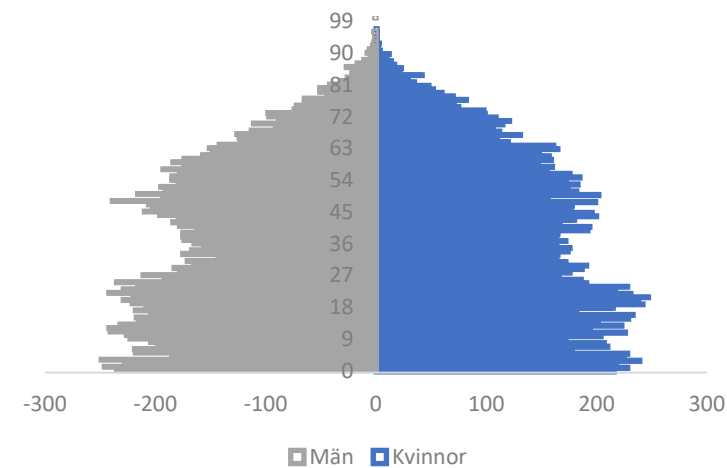
Konsekvenser

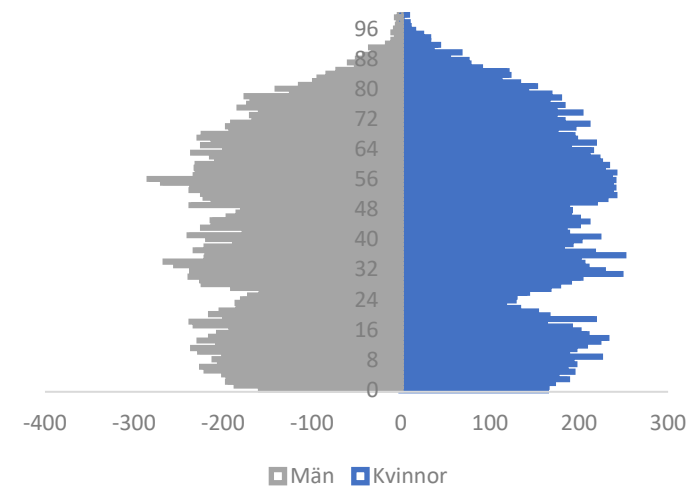
Befolkningstillväxt. Indexerad: Basår=1968

Värnamo 1968

Värnamo 2023

idag 09:09

Hur stor del av de högsta cheferna hos er bor i Vetlanda?

Läst kl. 09:10

1 av 11

Inköpschefen bor i Vetlanda.
Övriga i Växjö, Nässjö och Jönköping.

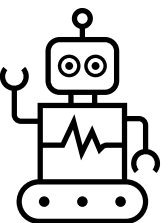
Automatisering och digitalisering

Omfattning-möjligheter-utmaningar

Ryberg, P. N. (2025). Manufacturing automation and its implications for local employment outcomes: Evidence from Sweden. *Papers in Regional Science*, 100112.

Sent in for publication: Bjerke, L, and Klaesson, J (2024-2025) Urban density and the polarization of labor markets.

WP: Sent in for publication: Bjerke, L., Bond-Smith, S., McCann, P., & Mellander, C. (2025). Work-from-home, relocation, and shadow effects: Evidence from Sweden (No. 2025-1).

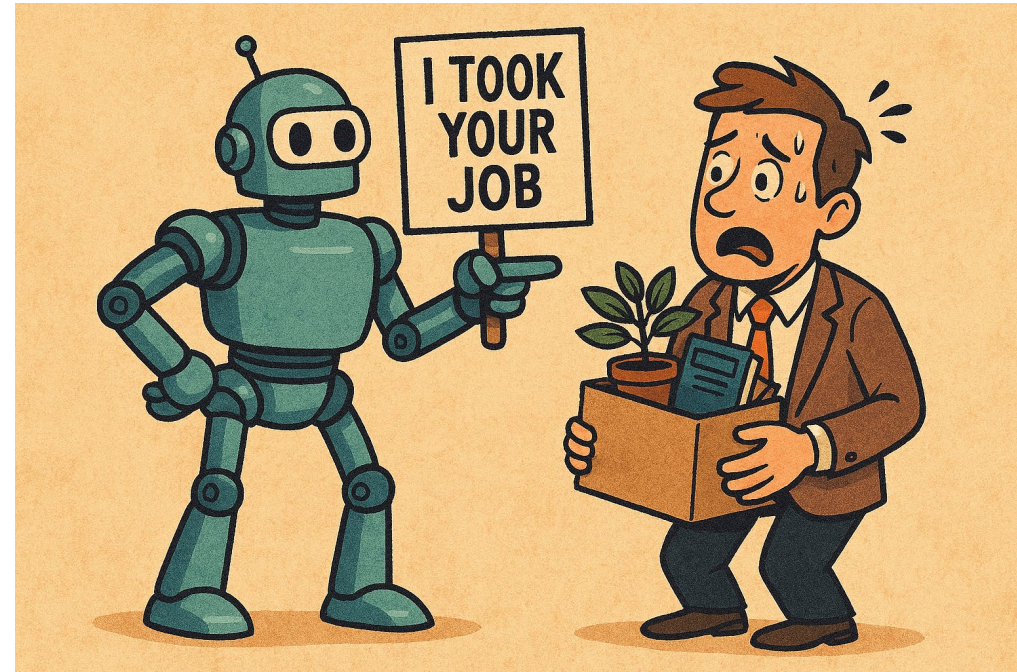

- Investeringar i industrirobotar har ökat – men ojämnt fördelat.
- Kompetensbrist hindrar investeringar – särskilt automationsingenjörer.

Procentandel av företag som använder industrirobotar 2022

10-49 anställda	4 %
50-249 anställda	12 %
250+ anställda	24 %

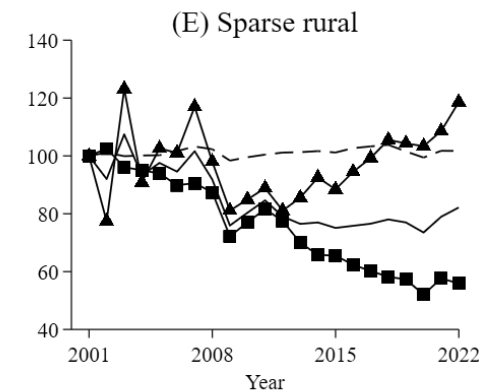
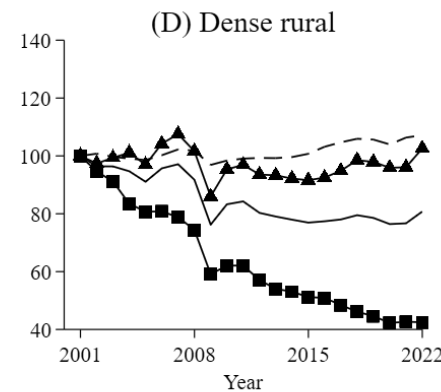
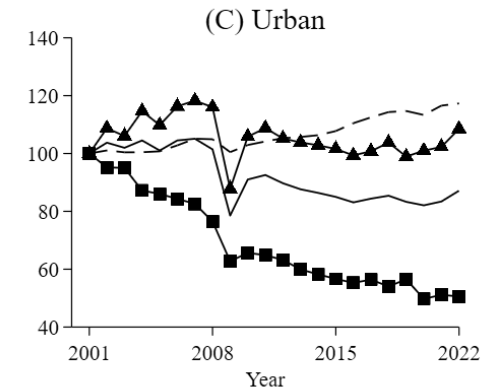
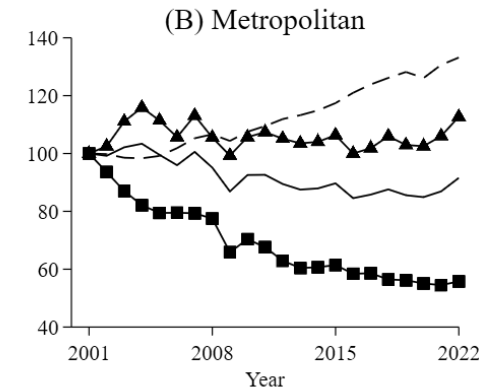
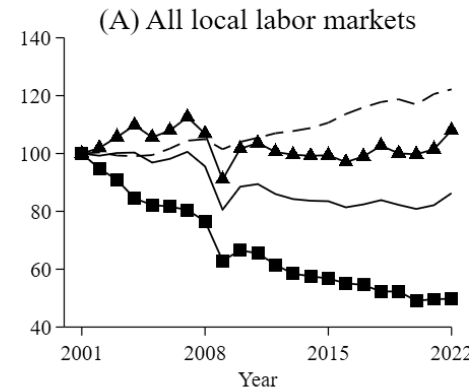
Tar robotarna
jobben?

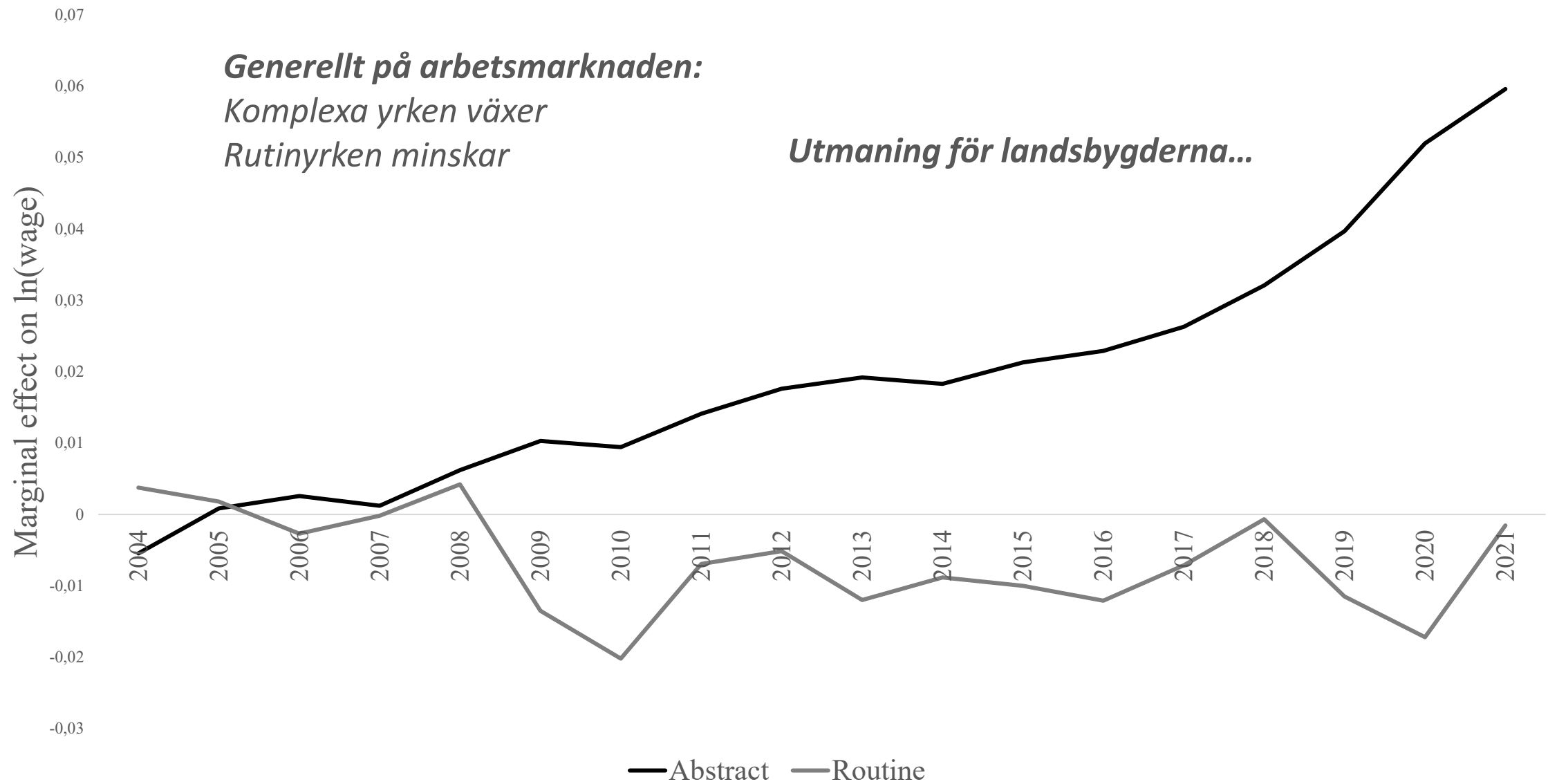
En ökning av automatiseringsgraden
medför i snitt:

- 78 jobb (alla landets kommuner).
- 51 jobb (alla landets landsbygdskommuner).
- 85 jobb (Västerviks kommun).

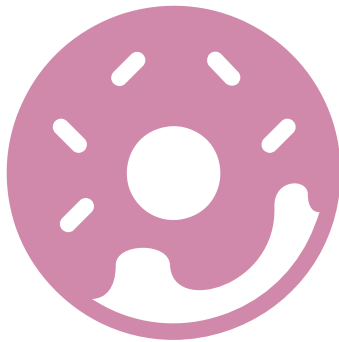
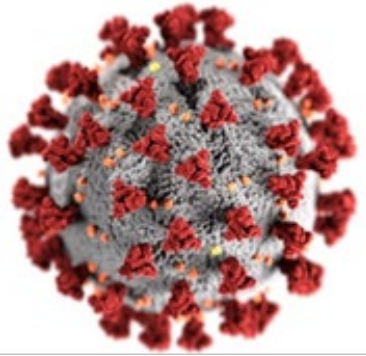
Effektstorleken i antal nya jobb är i
snitt högre i Västervik kommun –
**högre andel anställda i
tillverkningsindustrin.**

▲ Automating firms employment
■ Nonautomating firms employment
— Manufacturing employment
- - Total employment

Digitalisering och Zoomchocker då?

Innan Zoomchock (jobba på jobbet):

- Fördelar att arbeta i storstadsregion men även nackdelar
- *Högutbildade "Stina" från Falköping hade fått bra lön men dyrt att bo nära centrala delarna av Stockholm då man behöver vara på jobbet 5 ggr/vecka → stannar i Falköping.*

Efter Zoomchock (jobba hemma/hybrid):

- Kan bo utanför Stockholm men ändå dra nytta av Stockholms arbetsmarknad
- *Högutbildade "Stina" ser nu sin chans att få en högre lön i Stockholm och behöver vara på jobbet 2 ggr/vecka → flytta till Enköping.*

Utmaningar

- Företag behöver kompetens för att kunna automatisera
- Automatiserande företag växer, drar till sig arbetskraft från andra sektorer (offentlig?)
- Kompetensbrist: risk för ökade klyftor mellan företag
- Digitaliseringen kan späda på urbaniseringen

Möjligheter

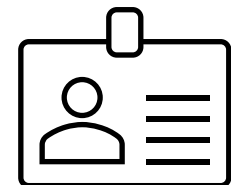
- Automation: högre produktivitet, omsättning och fler anställda, särskilt på landsbygden
- Robotar mer tillgängliga i pris och hantering
- Digitaliseringen kan vara en möjlighet, särskilt för landsbygderna.

Strategisk kompetensförsörjning

Omfattning-möjligheter-utmaningar

Sent in for publication: Johansson, A; Bjerke, L; Graffman, K; Engström, A; A Work-Integrated-Learning Model for Interactive Research: Enhancing Agency and Learning in Complex Contexts

Johansson, A., Bjerke, L., Graffman, K., & Engström, A. (2025). *En praktisk handbok i kompetensförsörjning*. Jönköping: Jönköping University, School of Engineering , 2025. , s. 66

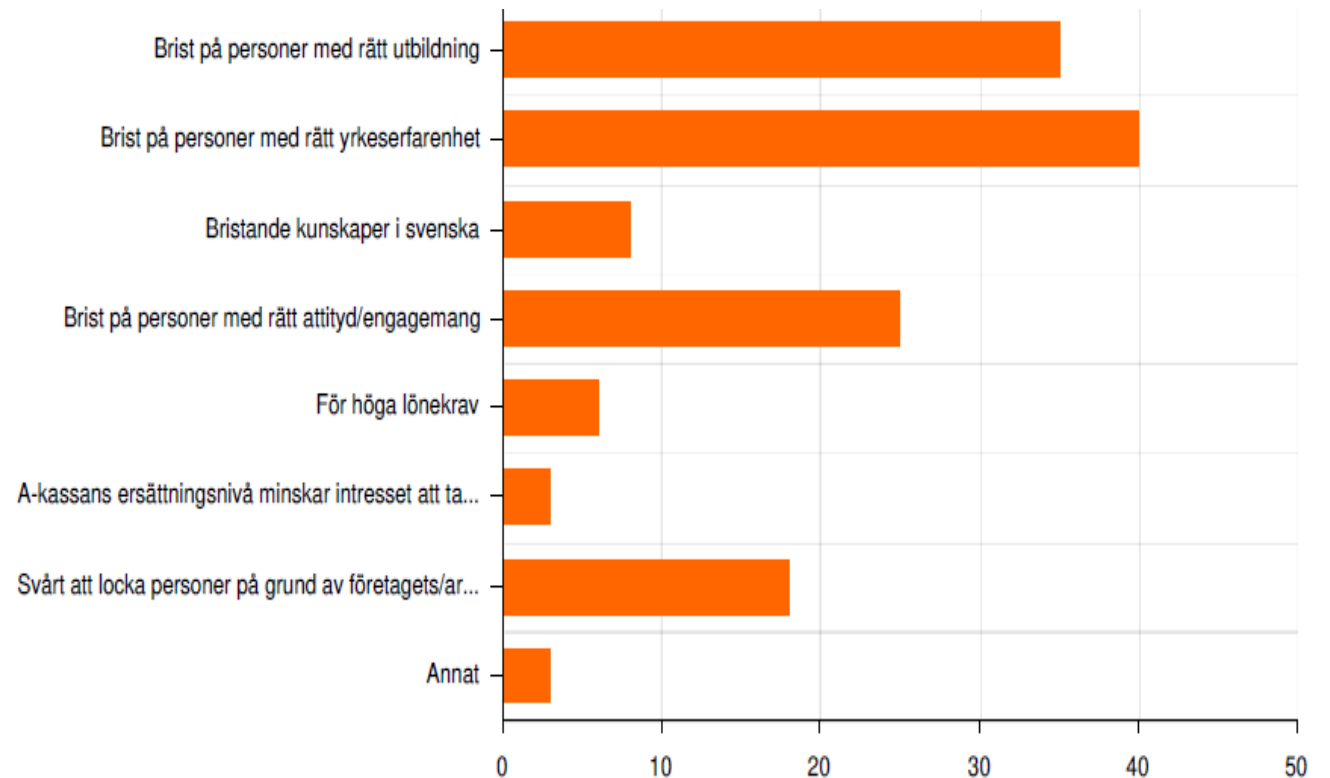

Rekrytering och FoU finns i budget... men ytterst få företag har strategisk kompetensförsörjning i budget...

Stora utmaningar...

- Fyra av fem jobb skapas i små- och medelstora företag
- I dessa företag misslyckas nära hälften av alla rekryteringsförsök
- Totalt sett misslyckas var fjärde rekryteringsförsök

Vilka är de största utmaningarna när det kommer till att rekrytera ?

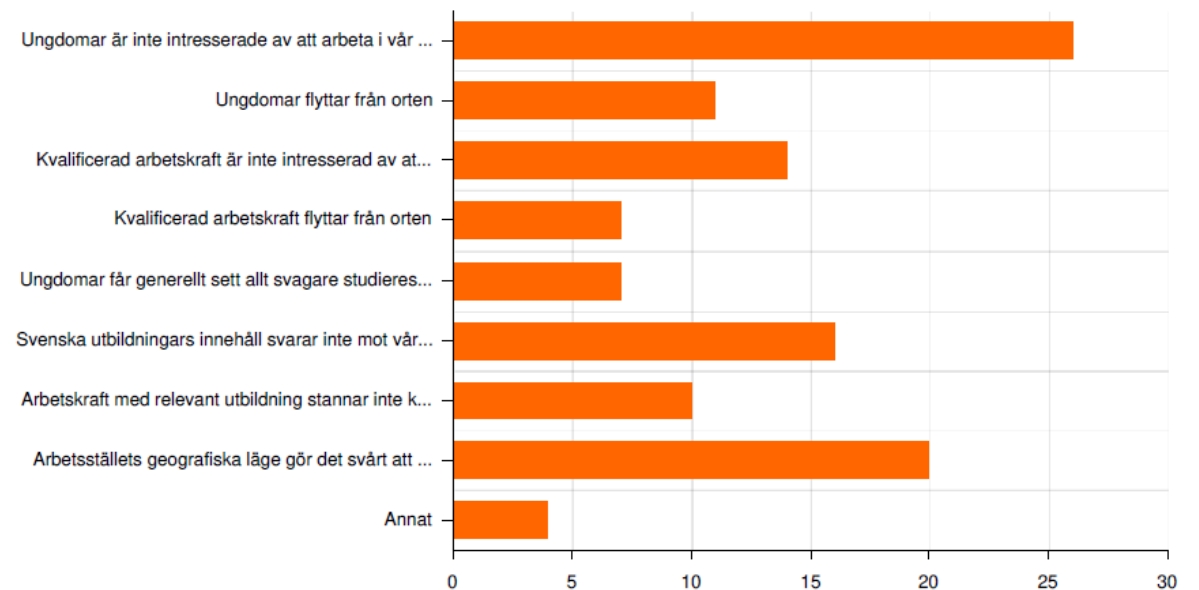

Källa: Svenskt Näringsliv

Nånannanismen

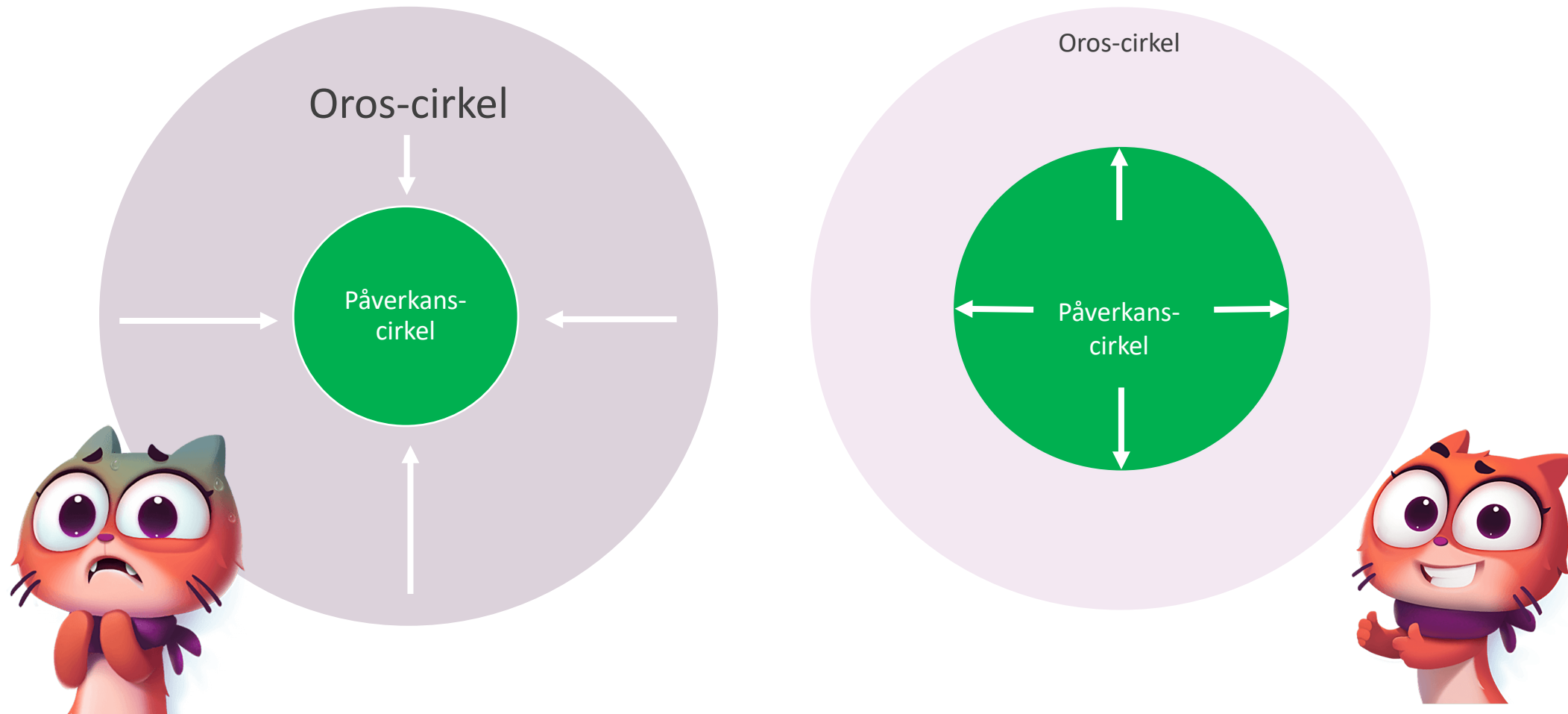
- **Ungdomar:** inte intresserade av branschen.
- **Geografiska läget:** svårt att rekrytera
- **Utbildningssystemet:** reflekterar inte företagens behov
- **Generellt:** lågt intresse för branschen

Vad ser ni som största utmaningar för framtida kompetensförsörjning?

Källa: Svenskt Näringsliv

Hur?

"Things we care about and things we care about and can effect"
Stephen Covey – 7 habits of highly effective people

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Engineering

En praktisk handbok i kompetensförsörjning

Anette Johansson • Lina Bjerke • Katarina Graffman • Annika Engström

Innehåll

INLEDNING	5	Hur kan man arbeta med detta?	35
Hur kan ni använda den här handboken?	7	Tips från coachen	38
KOMPETENSFÖRSÖRJNING	9	Case från verkligheten:	
Vad är kompetensförsörjning	9	När ett litet initiativ blir något större	40
och varför är det viktigt?	10	Mångfalden	42
Kompetensförsörjning som ekosystem	10	Vad innebär det och varför är det	
VAD KAN NI GÖRA OCH HUR?	11	viktigt för kompetensförsörjning?	42
ORD PÅ VÄGEN	12	Hur kan man arbeta med detta?	43
Misslyckas – för att utvecklas	12	Tips från coachen	44
Involvera – för att motivera	12	Case från verkligheten:	
Värna om friktionerna – för att förändra	13	Fadderverksamhet och flexibilitet	46
Stanna upp – för att reflektera	13	Förståelsen för de unga	48
SÅ HÄR BÖRJAR NI	14	Vad innebär det och varför är det	
Synliggör	15	viktigt för kompetensförsörjning?	48
Dröm	16	Hur kan man arbeta med detta?	50
Integrera	17	Tips från coachen	52
Fokusera	17	Case från verkligheten:	
FEM TEMAN ATT ARBETA VIDARE MED:		Kommunikation på nya sätt	54
KULTUREN, PLATSEN, MÅNGFALDEN, DE UNGA OCH KOMMUNIKATIONEN	23	Kommunikationen	56
Kulturen	24	Vad innebär det och varför är det	
Vad innebär det och varför är det		viktigt för kompetensförsörjning?	56
viktigt för kompetensförsörjning?	24	Hur kan man arbeta med detta?	58
Hur kan man arbeta med detta?	26	Tips från coachen	60
Tips från coachen	30	Case från verkligheten:	
Case från verkligheten:		Att öppna dörrarna och skapa stolthet	62
När vi satte kulturen i fokus	32	AVSLUTNING	64
Platsen	34	Några peppande ord om förändringsarbete	64
Vad innebär det och varför är det		Några ord om att ha roligt på vägen	65
viktigt för kompetensförsörjning?	34	OM FÖRFATTARNA	66
		FÖR DJUPNING:	
		AKADEMISK REFERENSLISTA	67

- Strategisk kompetensförsörjning
 - Företagen har ofta kortsiktiga perspektiv på kompetensbehov
 - Utanför deras egen kontroll
- Campus Västervik
 - Omformade processer för att underlätta strategisk kompetensförsörjning
 - Kunskap om automation och digitaliseringen som katalysator
 - Företagen har hjälp i att göra en kompetenskartläggning
 - Nuläge och framtiden

JÖNKÖPING UNIVERSITY